

Ο Φ.Ο.Σ. Γ.Π.Α. στα δάση, τα ρέματα και τους καταρράκτες της Ροδόπης.

Μεταξύ των ορεινών συγκροτημάτων της Ελλάδος, η Ροδόπη, ευρισκόμενη κατά μήκος των βορείων συνόρων με την Βουλγαρία φαντάζει, για πολλούς κατοίκους νοτιότερων περιοχών της χώρας μας, ως μία απομακρυσμένη, άγνωστη, απομονωμένη περιοχή, γεμάτη όμως με πυκνά δάση, πλούσια νερά και πολλές άλλες φυσικές ομορφιές.

Η οροσειρά της Ροδόπης έχει συνολική έκταση περί τα 18.000 Km², από τα οποία όμως μόνο το 18% ανήκει στην Ελλάδα. Εντός της Βουλγαρίας, η Ροδόπη φτάνει έως τον ποταμό Έβρο (Μαρίτσα), ο οποίος με κατεύθυνση από δυτικά προς ανατολικά, την χωρίζει από μία άλλη, βορειότερη οροσειρά, αυτή του Αίμου (Βαλκάνια Όρη), η οποία έχει δώσει και το

όνομά της στη Χερσόνησο των Βαλκανίων (Χερσόνησος του Αίμου). Κατά την Ελληνική Μυθολογία η Ροδόπη ήταν βασίλισσα της Θράκης, αδελφή και σύζυγος του Αίμου, που οι θεοί μεταμόρφωσαν σε βουνά ως τιμωρία για την αλαζονεία που επεδείκνυαν συγκρίνοντας τους εαυτούς τους με το Δία και την Ήρα.

Στα νότια, η Ροδόπη εκτείνεται στην Ελλάδα, σε μήκος περίπου 190 χλμ., ανάμεσα από τους ποταμούς Έβρο (ανατολικά) και Νέστο (δυτικά), χωρίζεται δε με την κοιλάδα του ποταμού Κομφάτου σε δύο τμήματα, την Ανατολική και τη Δυτική Ροδόπη. Η υψηλότερη κορυφή της στην Ελλάδα, η Ντελιμπόσκα (1.953 μ.), βρίσκεται στη Δυτική Ροδόπη, κοντά στα Ελληνοβουλγαρικά σύνορα. Η Ανατολική Ροδόπη έχει χαμηλότερους ορεινούς όγκους και αρκετά κατοικημένα χωριά.

Βουνό με ιδιαίτερα σημαντικό οικολογικό και όχι μόνο ενδιαφέρον η Ροδόπη, προσελκύει τα τελευταία χρόνια πολλούς επισκέπτες, οι οποίοι χαίρονται τις ομορφιές της και περιοχές όπως το Παρθένο Δάσος, ο Ελατιάς (ή Καρά Ντερέ), το Φρακτό (ή Ζαγκραντένια), η Βελαώρα, το Δάσος Χαϊντούς, η οροσειρά της Κούλας κ.ά. αρχίζουν να γίνονται γνωστές όχι μόνο στους φυσιολάτρες, αλλά και στον πολύ κόσμο που θέλει να βρεθεί το καλοκαίρι σε ένα πραγματικά δροσερό, καθαρό και πράσινο περιβάλλον.

Παρότι απομακρυσμένο από την Αθήνα το ορεινό αυτό συγκρότημα, ο Σύλλογός μας το έχει επισκεφτεί ήδη δύο φορές. Η πρώτη στις 20-23 Οκτωβρίου 2017 και η δεύτερη στις 18-21 Ιουλίου 2018.

2^η : Στα ρέματα, στη λίμνη Πλατανόβρυση και στον καταρράκτη Λειβαδίτη(18-21.7.2018).

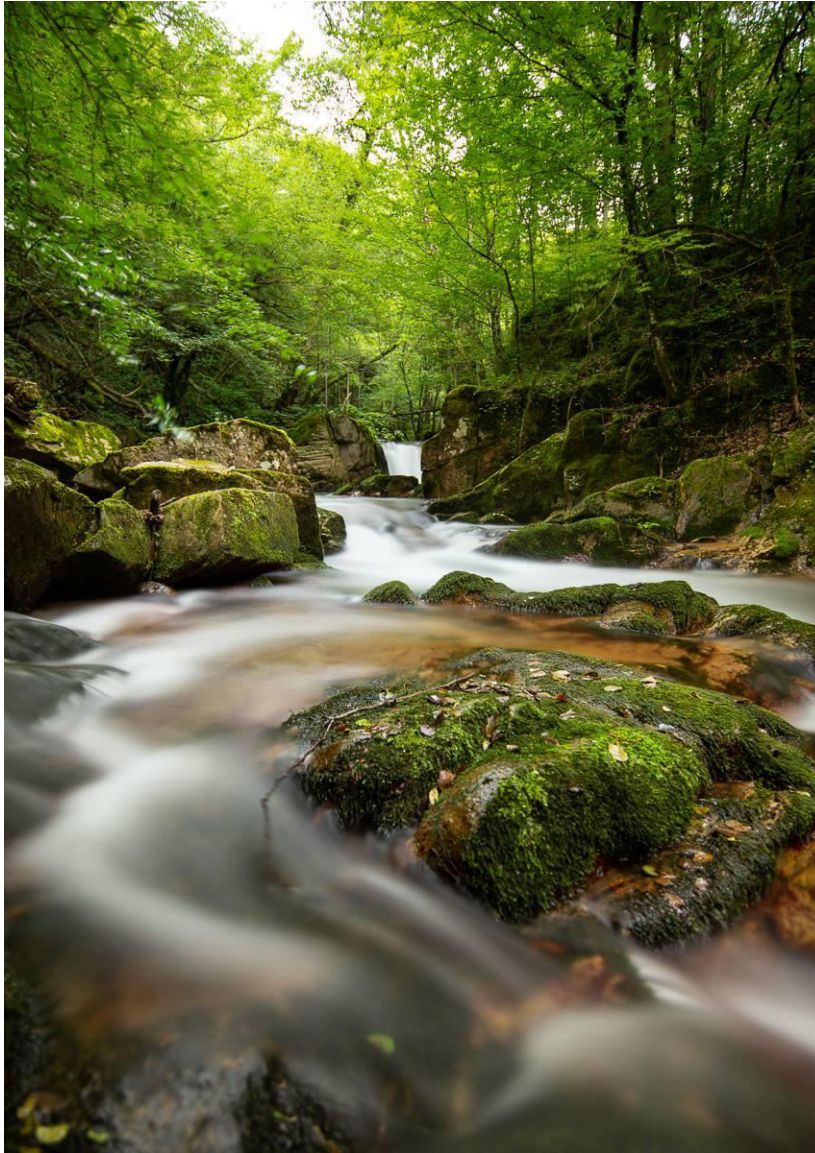
Σκοπός της δεύτερης επίσκεψής μας στην Ροδόπη ήταν κυρίως η γνωριμία με το υδάτινο στοιχείο (ρέματα, καταρράκτες, λίμνες) που αφθονεί στον ορεινό αυτό όγκο. Αν η ομορφιά των μεγάλων ποταμών είναι δεδομένη, πώς μπορεί κανείς να αγνοήσει τη μυστηριώδη γοητεία που πάντα κρύβει η πορεία των μικρών ρεμάτων που βλέπουμε να ξεπροβάλλουν από δασωμένες ή χλοασμένες πλαγιές ή ακούμε να διαβαίνουν απρόσιτα φαράγγια;

Τα ποτάμια στις πεδιάδες κυλούν ήρεμα, χωρίς κανείς να φαντάζεται τα ορμητικά ρυακία των ορεινών περιοχών, απ' όπου συχνά προέρχονται. Τα ποτάμια που περνούν από πόλεις περιορίζουν τα λιγότερο ή περισσότερο ρυπασμένα και θολά νερά τους σε κτισμένες κοίτες και όχθες, χωρίς κανείς να σκέπτεται ότι τροφοδοτούνται από ελεύθερες νεροσυρμές και κρυστάλλινα ορεινά ρέματα που πέφτουν στις αποτομιές ή τρέχουν σε πανέμορφα αλπικά λιβάδια. Αναρίθμητες πηγές γεννούν υδάτινα ρεύματα, τα οποία, έπειτα από μια μικρή ή

μεγαλύτερη πορεία, συναντούν και άλλα, για να σχηματισθούν τελικά υποταγμένα ποτάμια που συναντούν τη θάλασσα.

Την άνοιξη, με το λιώσιμο των χιονιών, τα ορεινά ρέματα τροφοδοτούνται συνεχώς με «νεαρά» νερά που, με τη νέα βλάστηση που ανοίγει από παντού, δημιουργούν αξέχαστες εικόνες ομορφιάς για οποιονδήποτε βρεθεί κοντά τους. Αλλά και τις άλλες εποχές, το

χειμώνα, με τις συνθέσεις του χιονιού και των γυμνών κλαδιών των φυλλοβόλων δένδρων το φθινόπωρο, με τα ποικίλα χρώματα της βλάστησης, και το καλοκαίρι, με τις ολοζώντανες αποχρώσεις του πράσινου, αξίζει κανείς να τα επισκεφθεί και να τα γνωρίσει.

Σε περιπλανήσεις μας στον ελληνικό ορεινό χώρο είχαμε πολλές φορές την ευκαιρία να συναντήσουμε ορεινά ποτάμια και να θαυμάσουμε τη γαλήνια ή άγρια ομορφιά τους. Ήταν όμως δύσκολο να φανταστούμε την πολύ μεγαλύτερη ομορφιά που θα αποκαλύπταμε, τις γοητευ-

τικές εικόνες που θα αντικρίζαμε αν οδοιπορούσαμε κατά μήκος της ροής τους.

Τα ρέματα αυτά τα έχουμε συναντήσει αρκετές φορές σε πορείες μας στην περιοχή της Ροδόπης, αλλά σχεδόν ποτέ δεν σκεφτήκαμε να τα ακολουθήσουμε. Η συνεχής και με πολλά νερά ροή τους και, ιδιαίτερα η οργιώδης βλάστηση που καλύπτει τις υγρές, απότομες και

απρόβλεπτες από πλευράς στερεότητας όχθες τους, απαγορεύει τέτοιου είδους εγχειρήματα. Μονοπάτια κατά μήκος των ποταμών αυτών επίσης δεν υπάρχουν. Στην περιοχή έως το 1923, πριν δηλαδή από την ανταλλαγή πληθυσμών μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας, υπήρχαν αρκετά χωριά και οικισμοί τα οποία, ιδιαίτερα και με την εγκατάλειψη της περιοχής αυτής και από τους Σαρακατσάνους μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, έχουν σχεδόν εξαφανιστεί. Κάποιους τοίχους και πεζούλια μπορεί κανείς να παρατηρήσει παραδομένα στην καταλυτική δύναμη της φύσεως. Το ίδιο έχει συμβεί και με τα μονοπάτια ή δρόμους που προφανώς συνέδεαν τα χωριά αυτά. Αναμφίβολα

ορισμένα από τα μονοπάτια θα ακολουθούσαν, για ένα τουλάχιστον τμήμα τους, κάποια από τα ορεινά ποτάμια που αναφέρθηκαν προηγουμένως.

Γοητευμένοι από μία προ μερικών ετών ιδιωτική εκδρομή μας στα ρέματα της Ροδόπης και συγκεκριμένα στο Στραβόρεμα, το Μέγα Ρέμα και το Αρκουδόρεμα, αποφασίσαμε να επαναλάβουμε την ίδια πορεία αυτή τη φορά όμως μαζί με τους φοιτητές μας και άλλα μέλη του Φ.Ο.Σ. Γ.Π.Α. Και ήταν μάλιστα αυτή η επίσκεψή μας η μεγαλύτερη (4 ημέρες) που έχουμε πραγματοποιήσει με το Σύλλογό μας.

Τη φορά αυτή ξεκινήσαμε για το Ν. Δράμας κανονικά, στις 7.30 π.μ. της 18^{ης} Ιουλίου 2018 για να φτάσουμε στο Δάσος της Ελατιάς αργά το απόγευμα. Εκεί καταλήγει ασφαλτοστρωμένος δρόμος όπου και εγκαταστάσεις του Δασαρχείου Δράμας. Στις εγκαταστάσεις αυτές μας υποδέχθηκαν πολλοί φοιτητές της Δασολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης που εκτελούσαν εκεί την πρακτική τους. Ευκαιρία για συζήτηση με τους φοιτητές μας αφού άλλωστε η Δασολογία ως κλάδος είναι συγγενής με τη Γεωπονία. Από

εκεί ξεκίνησε και η πορεία μας, με τον εξοπλισμό μας που περιελάμβανε τα απαραίτητα για δύο διανυκτερεύσεις στο ύπαιθρο, το ρουχισμό και τα τρόφιμα για πορεία δυόμιση ημερών.

Σε χωματόδρομο και με κατεύθυνση αρχικά βόρεια φτάσαμε μετά από μία περίπου ώρα σε διασταύρωση με σήμανση... ομολογουμένως όχι κατατοπιστική και με ανατολική πλέον πορεία

για μία ακόμη περίπου ώρα σε γνωστή σε όλους επισκέπτονται το περίφημο Δάσος της Ελατιάς (βασίλειο πράγματι της ερυθρελάτης), περιοχή του Στραβορέματος. Το ορεινό αυτό ρέμα πηγάζει πολύ κοντά στα ελληνοβουλ-

γαρικά σύνορα και έπειτα από πορεία μεριών χιλιομέτρων συμβάλλει με το Μέγα Ρέμα, που

και αυτό έρχεται από τα σύνορα, σχηματίζοντας έτσι το Αρκουδόρεμα, το οποίο ενισχυόμενο και με άλλα ρέματα καταλήγει τώρα στην λίμνη που σχηματίζεται στο Νέστο με το Φράγμα της Πλατανόβρυσης. Το βράδυ πλησίαζε γρήγορα και

μας βρήκε όλους, άλλους σε σκηνές, άλλους κάτω από ξύλινη κατασκευή που υπάρχει εκεί,

έτοιμους για τη διανυκτέρευση. Με έκπληξη, αλλά και χαρά είδαμε να μας επισκέπτονται μερικοί από τους φοιτητές Δασολογίας και ένας από το προσωπικό επίβλεψης της πρακτικής τους, που μας παρότρυναν και είναι αυτοί που άναψαν φωτιά με τα άφθονα ξύλα που υπήρχαν στο γύρω χώρο, βοηθούμενοι και από τους φοιτητές μας. Γύρω από τη φωτιά η

συζήτηση μαζί τους συνεχίστηκε για πολλά θέματα που έχουν σχέση με το δάσος και τις σπουδές στη Δασολογία και Γεωπονία και για το περιβάλλον ειδικότερα. Η νύχτα, αλλά

κυρίως η υγρασία που επικρατούσε όσο και η ανάγκη να ξυπνήσουμε πολύ πρωί την επόμενη ημέρα, μας οδήγησε στους... υπνόσακούς μας. Την άλλη ημέρα στο πρωινό μας δεόντως τιμήσαμε το γάλα και τα δημητριακά που μας άφησαν -χωρίς να πουν κάτι ώστε να μπορέσουμε να τους ευχαριστήσουμε- από το βράδυ οι χθεσινοί μας φίλοι.

Το πρωί (Πέμπτη 19 Ιουλίου 2018) μας βρήκε να κατηφορίζουμε σε δασικό δρόμο, δίπλα στο Στραβόρεμα που, άλλοτε κυλώντας ήρεμα σε μαιάνδρους (εξ' ου και Στραβόρεμα) άλλοτε

αγριεμένο, μας συνόδευε. Ο χωματόδρομος διαβρωμένος και απρόσιτος από αυτοκίνητα μάς έδινε την ευκαιρία κάθε φορά να δούμε αρκετά εντυπωσιακά έντομα όπως Carabidae, Acrididae, Heteroptera, πολλές πεταλούδες όπως του γένους *Erebia* με το χαρακτηριστικό μαύρο χρώμα που

συνηθίζει να πετά μόνο σε ορεινές και ψυχρές περιοχές, αλλά και τα ευμεγέθη σαλιγκάρια

Helix pomatia τα οποία δεν έχουμε ποτέ έως τώρα συναντήσει σε άλλες διαδρομές μας νοτιότερα. Γευόμαστε κάθε λίγο τις άγριες φράουλες και τα σμέουρα όπως άλλωστε είχε συμβεί και την προηγούμενη ημέρα στην πορεία μας για το Στραβόρεμα. Σύντομα συναντούμε σημύδες, αποχωριζόμενοι όμως σταδιακά από τις πανέμορφες, αρχοντικές ερυθρελάτες (*Picea abies*), οι οποίες άλλωστε εδώ έχουν το νοτιότερο άκρο εξάπλωσής τους στην Ευρώπη. Η ερυθρελάτη όπως και η σημύδα, ψυχρόβια είδη, έχουν την Ροδόπη σχεδόν αποκλειστικά ως το ενδιαίτημά τους στη χώρα μας.

Οι γρανιτένιοι βράχοι στην πορεία μας, επίσης εντυπωσιακοί αντηχούσαν το βουητό του νερού του Στραβορέματος που διάβαινε δεξιά μας σε μεγάλο βάθος, ντυμένο από πανύψηλα

δένδρα (μαυρόπευκα, ορεινή πεύκη, ερυθρελάτες και σημύδες). Έπειτα από περίπου 2 ώρες αντικρίζουμε πολύ μακριά, βαθιά στη δασωμένη κοιλάδα, το λοφίσκο με το χαρακτηριστικό όνομα Φρούριο (Κάλε). Εκεί κοντά συμβάλλει το Στραβόρεμα με το Μέγα Ρέμα. Για να φτάσουμε όμως εκεί χρειαζόνταν ώρες πορείας. Πράγματι, έπειτα από 2 ακόμη ώρες φτάσαμε στο Κάλε, όπου και τερματίζει ο δασικός δρόμος στον οποίο μέχρι τότε κινούμασταν.

Περιηγηθήκαμε για λίγο στο λόφο Κάλε (Φρούριο). Το όνομα παραπέμπει σε οχυρωμένη θέση που προφανώς θα υπήρχε εκεί για τον έλεγχο του περάσματος. Εγκαταλείπουμε πλέον το χωματόδρομο και ακολουθούμε σημασμένο μονοπάτι, που εξυπηρετεί πλέον και τους δρομείς βουνού που τα τελευταία χρόνια επικρατεί να υπάρχουν σε πολλά βουνά της χώρας μας αλλοιώνοντας (;) τη φυσιογνωμία και το παρθένο του τοπίου.

Περπατούμε σε δρυόδασος, πότε ανηφορικό πότε όχι, και έπειτα από περίπου μία ώρα πορείας στο μονοπάτι αυτό παρατηρούμε μία τοξωτή πέτρινη γέφυρα επί του Στραβορέματος.

Σύμφωνα με το χάρτη αυτή αποτελεί την πρώτη από τις 4 συνολικά γέφυρες που θα συναντήσουμε. Ακριβώς στη γέφυρα σταματήσαμε, για μία περίπου ώρα, για να χαρούμε όλοι εκεί την απίστευτη ομορφιά, κάτω από τον ίσκιο των δένδρων και μερικοί, οι πλέον τολμηροί, αφηφώντας το κρύο νερό, να βουτήξουν ξανά και ξανά στην πανέμορφη φυσική λίμνη που σχηματιζόταν εκεί, κάτω από το πνιγμένο από πλούσια βλάστηση γεφύρι. Η πορεία

συνεχίστηκε μέχρις ότου φτάσαμε σε όμορφη, πέτρινη τοξωτή γέφυρα, πάνω από το Μέγα Ρέμα, που έρχεται από τα βόρεια.

Ήταν νωρίς το απόγευμα όταν αποφασίσαμε να κατασκηνώσουμε σε μεγάλο ξέφωτο, δίπλα

στο ποτάμι, που ενισχυμένο από το Μέγα Ρέμα και το Στραβόρεμα σχηματίζει το Αρκουδόρεμα ή κατ' άλλους το ίδιο το Μέγα Ρέμα. Εδώ, λόγω του χρόνου που διαθέταμε, όλοι σχεδόν απολαύ-

σαμε το μπάνιο στα καθαρά νερά του ποταμού, στήσαμε τις σκηνές μας, ανάψαμε φωτιά και

αργά αποσυρθήκαμε για ύπνο. Όπως συμβαίνει σε όλες τις περιοχές με τα ρέοντα ύδατα, η ενόχληση σε ανθρώπους, αλλά βεβαίως και ζώα, από τα αιμομυζητικά δίπτερα, ιδιαίτερα από τα Simuliidae, είναι πολύ μεγάλη και είναι αυτό που κι εμείς νιώσαμε πριν και κατά τη

διάρκεια του ύπνου, ιδιαίτερα αυτοί που δεν κοιμήθηκαν σε αντίσκηνα.

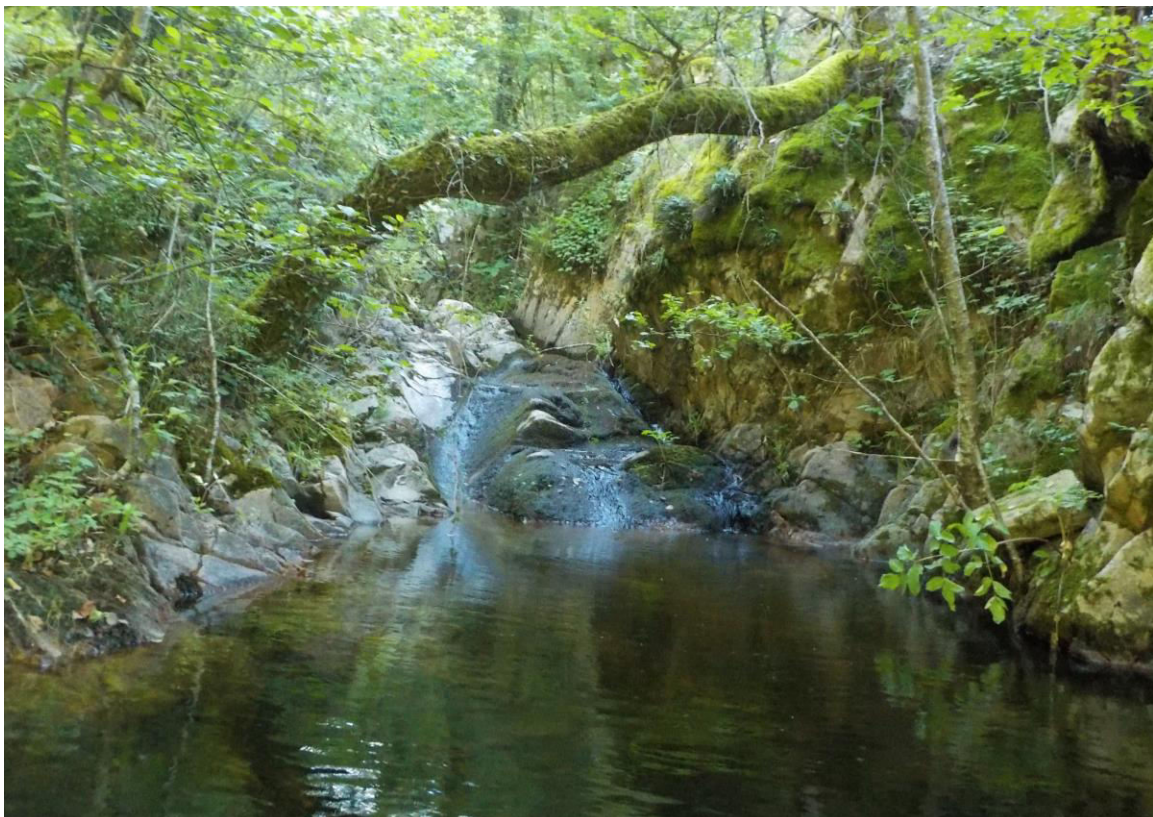

Νωρίς το πρωί της επόμενης ημέρας (20.7.18) ήμασταν έτοιμοι για συνέχιση της πορείας

στο μονοπάτι, απολαμβάνοντας το παρθένο του τοπίου, ακούγοντας δεξιά μας και βλέποντας το Μέγα Ρέμα να σχηματίζει απίστευτες σε ομορφιά λίμνες και βλέποντας σε ορισμένα σημεία τις ξερολιθιές, που χλοασμένες πλέον, αντέχουν ακόμη και θυμίζουν τους ανθρώ-

πους που κάποτε ζούσαν και δρούσαν στο μέρος αυτό.

Σύντομα συναντούμε ξύλινο κiosk, το προσπερνούμε αφού για λίγο ξεκουραστήκαμε εκεί και συνεχίζοντας την πορεία μας φτάνουμε σε χαρακτηριστική «σκάλα», μονοπάτι δηλαδή

περίτεχνα καλοχτισμένο εν είδει καλντεριμιού, που στεφανώνει θαρρείς μεγάλη στροφή σε ιδιαίτερα απόκρημνο πεδίο. Εκεί και μία ομαδική φωτογραφία από τον Άλκη για να θυμίζει σε όλους μας το όμορφο αυτό πέρασμα. Μετά από μερικές ακόμη ώρες πορεία, η βουή του ποταμιού δεξιά μας σβήνει και παρατηρούμε ότι φτάσαμε πλέον εκεί όπου το Μέγα Ρέμα (Αρκουδόρεμα) συμβάλλει με τη λίμνη που σχηματίζει το φράγμα της Πλατανόβρυσης.

Αρκετά κουρασμένοι και κάτω από τον καυτό ήλιο έπρεπε τώρα να ανηφορίσουμε για ένα διάστημα προκειμένου να φτάσουμε στο σημείο εκείνο της λίμνης όπου είχαμε συνεννοηθεί να συναντηθούμε με τον Ορέστη Μπόσκο, που θα έφερνε εκεί -με κάποια όμως καθυστέρηση από αυτόν...- τα καγιάκ με τα οποία θα

περνούσαμε απέναντι. Στα καγιάκ αυτά μετά από μικρή ενημέρωση επιβιβαστήκαμε δύο-δύο και με τα πράγματά μας και αρχίσαμε να κωπηλατούμε στα δροσερά νερά της λίμνης. Η

εμπειρία διάσχισης της λίμνης με τα καγιάκ για μιάμιση ώρα περίπου ήταν καταπληκτική για όλους ακόμη και για τον Άλκη και τον Αριστομένη, που είχαν την ατυχία το δικό τους καγιάκ να πλημμυρίσει με νερό, χωρίς όμως καμία στιγμή να διακινδυνεύσουν ούτε να

χάσουν την καλή διάθεσή τους, φορούσαν άλλωστε (όπως όλοι μας) σωσίβια. Το μόνο δυσάρεστο η σημαντική βλάβη στην πανάκριβη φωτογραφική μηχανή του Άλκη. Η όλη διαδρομή στη λίμνη με τα καγιάκ

συνοδεύονταν με γέλια, πειράγματα μεταξύ των... πληρωμάτων, προεξεχόντων του Αναστάση Πιτέρκα και του Δημήτρη Βρεττού, που βοηθούσαν ποικιλοτρόπως εκείνους που αντί να κωπηλατούν ευθεία στριφογύριζαν.

Το όλο σκηνικό στη λίμνη φωτεινό στην αρχή, άρχιζε σιγά-σιγά να σκοτεινιάζει από τα μαύρα σύννεφα που γρήγορα συσσωρεύονταν πάνω μας, αλλάζοντας το όλο σκηνικό που από χαρούμενο φάνταζε πλέον απειλητικό. Τυχεροί, πολύ τυχεροί σταθήκαμε καθόσον η ισχυρή βροχή και το δυνατό χαλάζι που ακολούθησε, μας βρήκε άλλους μεν μέσα στο

λεωφορείο που ήδη μας περίμενε στον παρακείμενο δρόμο και άλλους για πολύ λίγα λεπτά έξω. Τα λίγα όμως αυτά λεπτά ήταν ικανά για αυτούς ώστε κυριολεκτικά να μουσκέψουν και να μουν στο λεωφορείο, οι περισσότεροι, με το μαγιό τους. Βλέποντας την καταρρακτώδη βροχή και την ισχυρή χαλαζόπτωση να μας ακολουθεί νιώθαμε ανακουφισμένοι, προστατευμένοι μέσα στο λεωφορείο, αλίμονο... για λίγο όμως μόνο μιας και μια αβέβαιη για

την στερεότητά της γέφυρα που έπρεπε να περάσουμε έκανε αναγκαία την έξοδο όλων από το λεωφορείο, δίνοντας έτσι ένα αλλόκοτο και αστείο συνάμα θέαμα πολλών από εμάς να τρέχουν, ορισμένοι ακόμη με το μαγιό, κάτω από τη βροχή για να προφυλαχθούμε σε μικρή ξύλινη κατασκευή στη άκρη του δρόμου! Η διάθεσή μας όμως μέχρι να φτάσουμε το χωριό Καρυόφυτο, στο Ν. Ξάνθης πλέον, παρέμεινε πολύ καλή και έγινε... εξαιρετική όταν βρεθήκαμε να παραγγέλνουμε και να απολαμβάνουμε τα εδέσματα, ιδιαίτερα τις υπερμεγέθεις μερίδες μοσχαρίσιου κρέατος, στις ταβέρνες της πλατείας του χωριού. Το χωριό αυτό, ζωντανό, εκτός από τον τουρισμό και από την κτηνοτροφική δραστηριότητα της περιοχής, ιδιαίτερα εκτροφή βοοειδών, αποτέλεσε ενδιάμεσο σταθμό πριν φτάσουμε για τη διανυκτέρευση μας στο χωριό Λειβαδίτη, το τελευταίο πριν τα σύνορά μας με τη Βουλγαρία.

Ο Λειβαδίτης στα 1.200μ. υψόμετρο, σε αντίθεση με το Καρυόφυτο, παρότι πανέμορφος, καταπράσινος και με νερά είναι σχεδόν έρημος, πέντε οι μόνιμοι κάτοικοι του το χειμώνα, όπως μας ανέφερε ο Χρήστος Καππαδόκας, που με την γυναίκα του Δέσποινα διατηρούσε μέχρι λίγα χρόνια πριν την ομώνυμη μοναδική ταβέρνα του χωριού. Την ερήμωση αισθανθήκαμε περισσότερο στην ψυχή μας όταν αντικρίσαμε μισογκρεμισμένο το μικρό παντοπωλείο-καφενείο του Αντώνη και της συζύγου του Μαρίας που πλέον έχουν φύγει από

τη ζωή. Ήταν οι άνθρωποι που κάθε φορά σε προηγούμενες επισκέψεις μας, μας καλοδέχονταν και ετοίμαζαν κάτι πρόχειρο για φαγητό. Σχεδόν όλοι οι κάτοικοι του χωριού, προερχόμενοι

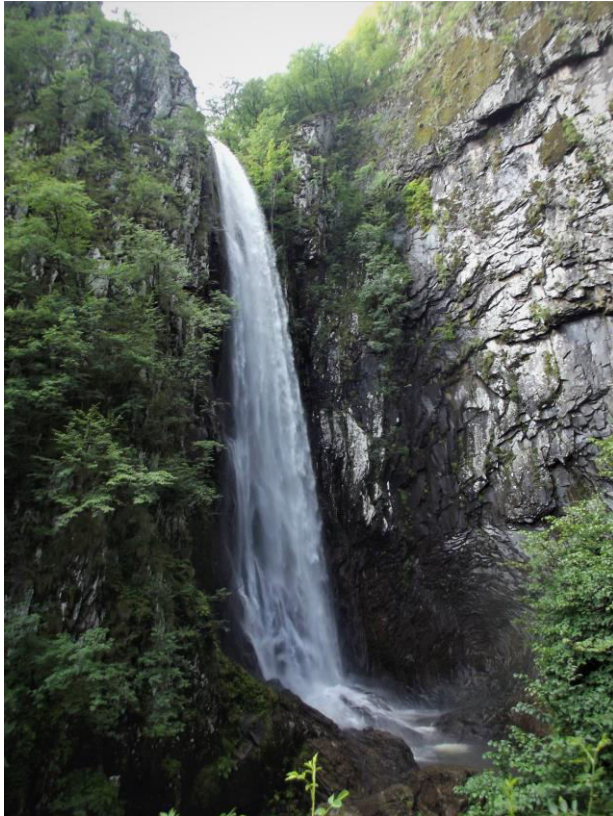
από τη Μ. Ασία, δείχνουν κάθε φορά την καλοσύνη και τον πολιτισμό τους. Το μεγάλο υπόστεγο στην αρχή του χωριού φιλοξένησε σχεδόν όλους μας για αυτή την τρίτη και τελευταία διανυκτέρευση της εκδρομής μας.

Νωρίς την άλλη ημέρα (21.7.18) με το λεωφορείο μεταφερθήκαμε στο δασικό χωριό Ερύμανθος, μέσα στις οξιές, απ' όπου ξεκινά ο δρόμος προς το

Γυφτόκαστρο και το περίφημο Δάσος Χαϊντούς. Μετά από λίγο βρεθήκαμε να περπατάμε για μιάμιση περίπου ώρα σε χωματόδρομο που θα μας οδηγούσε στην αρχή του μονοπατιού για τον υψηλότερο καταρράκτη των Βαλκανίων, γνωστό ως καταρράκτη του Τραχωνίου ή

Λειβαδίτη. Το μονοπάτι όντως παραμυθένιο, κάτω από πανύψηλες οξιές, κατηφορικά μας οδηγεί μετά από μία ώρα πορείας στον καταρράκτη. Τα νερά στον καταρράκτη, ιδιαίτερα πλούσια προφανώς λόγω των βροχών που είχαν προηγηθεί, εντυπωσίασαν όλους, ακόμη και εμάς που είχαμε επισκεφτεί στο παρελθόν. Η μεγάλη λίμνη που σχηματίζεται εκεί έδωσε την ευκαιρία για μία ακόμη φορά σε πολλούς από τους φοιτητές μας να χαρούν το κρυστάλλινο νερό της.

Στο δρόμο της επιστροφής αναλογιζόμαστε τις στιγμές που περάσαμε ώρες πριν, σε τόσα ακόμη ορεινά ποτάμια, ποτάμια που υπάρχουν πολύ πριν εμφανιστεί ο άνθρωπος και που οφείλουμε να διατηρήσουμε παρθένα, ζωντανά και πλημμυρισμένα με τη μουσική των φωνών των ζωντανών πλασμάτων που απαντούν εκεί, του θροΐσματος των φύλλων, του κελαρύσματος των πηγών και του βουητού των νερών που διαβαίνουν αδιάκοπα τα στενώματα...

Επιμέλεια κειμένου
Ομότιμος Καθηγητής Ν.Γ. Εμμανουήλ
Δρ Ε.Ν. Πάνου

Φωτογραφίες: Αγαλόπουλος Νικόλας, Δημητρακόπουλος Νικόλας, Δετοράκη Μαριάννα, Λάζαρη Δανάη, Λάζαρη Ευγενία, Μανιάτη Θεοδώρα, Πάνου Ελένη, Φαμπρικατζής Άλκης, Φλωράκης Στέλιος.